

چکیده

امتحانات و آزمونهای الهی اموری گریزناپذیر و از سنتهای همه گیر و حتمی الهی بوده و همچون رودخانه ای دائمی در بستر زندگی تمامی انسانها ساری و جاری می باشد پس آگاهی از آنها و داشتن اطلاعات کافی در این مورد، باعث می گردد که افراد در تمامی اوقات زندگی، خود را در صحنه ای امتحان الهی، حس نموده و بر اساس این آگاهی بهتر بتوانند با این آزمونها روبه رو شوند. اما از آنجایی که گویاترین و مستقیم ترین نکته ها را در این باره می توان در متون دینی یعنی گنجینه ای آیات الهی و روایات معصومین به نظاره نشست، سعی شد که به این مساله از دیدگاه یکی از این گنجینه های گرانبها یعنی فرمایشات گهربار امیرالمومنین علی(ع) پرداخته شود. بر این اساس، در ابتدا تمامی نهج البلاغه و همچنین غررالحکم، بررسی و سخنان و فرمایشات حضرت علی(ع) در باب امتحانات و آزمونهای الهی، جداسازی شده و بر پایه ای این سخنان، چهارچوب کلی بحث پی ریزی گردید و سپس سعی شده است با استفاده از آیات قرآن و برخی روایات دیگر و همچنین تفاسیر قرآن و شروح نهج البلاغه به توضیح و موشکافی بیشتر این مطلب پرداخته شود. بر این اساس در این نوشتار پس از مفهوم شناسی واژه های ابتلا، فتنه، امتحان و آزمایش به این نکته پرداخته می شود که آزمایش، یکی از سنتهای همگانی و گریزناپذیر بوده و سپس انواع آزمایشات الهی که در فرمایشات امیر المومنین علی(ع) به آن اشاره گشته، ذکر می گردد و در ادامه به بیان فلسفه ای آزمایشات الهی که عبارت از مشخص شدن شایسته ها، شکوفایی استعدادها، رحمت الهی و برگشت انسان به سوی خدا و ... پرداخته و در پایان نیز راهکارهای برون رفت موفقیت آمیز از آزمایشها بررسی شده است.

کلید واژه ها: سنت، آزمایش، ابتلا، امتحان، امام علی(ع)

مُلخَص

الإمتحانات و الإختبارات الإلهية التى تكون من السنن الإلهية العامة و المتحتمة ، لا مفرّ منها. و السنن الإلهية هذه ، تجرى كنهر دائم فى حياة كافة أبناء البشر فالعلم بها و الحصول على المعلومات الكافية بشأنها ، يُشعر الإنسان بأنّه يُمتَحَن و يُختَبَر فى جميع لحظات حياته من قَبَل الرّقيب سبحانه و تعالى. و بالتالى يتمكّن الإنسان عالماً بهذه السنن أن يواجه الإمتحانات الإلهية بشكل أفضل و أجدر.

بما أنّه بإمكاننا من خلال النصوص الدينية بما فيها آيات القرآن و روايات الأئمة المعصومين (عليهم السلام) أن نَعثر على أبلغ الثُكّت و الملاحظات و أقومها فى هذا الشأن. فنسعى فى هذه الأطروحة الى أن نتطرق الى هذا الصدد، من منطلق إحدى هذه الكنوز الثمينة يعنى الأحاديث المروية من الإمام على (ع). فى البداية قُمنا بدراسة كافة الاحاديث الواردة فى نهج البلاغة و غررالحكم و اخترنا الاحاديث التى تتمحور حول الامتحانات الالهية و وفقاً لهذه الروايات حدّدنا الإطار العام لهذه الأطروحة و من ثمّ حاولنا أن ندقّق فى هذه القضية و نُعيّن النظر فى مختلف جوانبها ، مستخدمين آيات القرآن ، بعض الروايات ، التفاسير للقرآن المجيد و الشروح المتواجدة لنهج البلاغة.

لذا نحن فى هذه الأطروحة بعد إستيعاب مفهوم المفردات التالية: الإبتلاء ، الفتنة ، الإمتحان و الإختبار. نتطرق الى هذه الملاحظة بأنّ الأختبار الذى يكون من إحدى السنن الإلهية العامة ، لامحيد عنه. ثم يُذكر مختلف أنواع الإختبارات الإلهية التى وردت فى الأحاديث المروية من الإمام على (ع). و تليه فلسفة الإختبارات الإلهية ، منها تجلّي الكفاءات ، إزدهار المواهب ، الرحمة الإلهية و رجوع الإنسان الى خالقه البارئ و .... و فى الختام تُدرس الحلول التى يتمكن الإنسان من خلالها أن يخرج من الإختبارات الإلهية ناجحاً و مرفوع الرأس.

مفتاح الكلمات : السنّة - الاختبار - الابتلاء - الامتحان - الامام على(ع)